

Asiantuntijalausunto

3.12.2025

VN/2628/2025

VN/2628/2025-OKM-65

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta AgoraEU-ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 (U 61/2025 vp)

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi AgoraEU-ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (EU) 2021/692 ja (EU) 2021/818 kumoamisesta (U 61/2025 vp).

Opetus- ja kulttuuriministeriö on vastannut U-kirjelmän valmistelusta yhteistyössä oikeusministeriön kanssa.

Ehdotuksen tausta

Euroopan komissio antoi 16.7.2025 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi AgoraEU-ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (EU) 2021/692 ja (EU) 2021/818 kumoamisesta (jäljempänä AgoraEU-ehdotus).

AgoraEU-ehdotus on osa komission 16.7.2025 antamaa ehdotusta EU:n seuraavaksi rahoituskehikoksi vuosille 2028–2034. Ehdotuksella perustettaisiin AgoraEU-ohjelma kaudelle 2028–2034 ja kumottaisiin nykyistä rahoituskautta 2021–2027 koskevat asetukset kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta (EU) 2021/692 sekä Luova Eurooppa -ohjelman perustamisesta (EU) 2021/818. Ehdotuksessa vahvistettaisiin AgoraEU-ohjelman tavoitteet, talousarvio kaudeksi 2028–2034, unionin rahoituksen muodot ja rahoitusta koskevat säännöt.

Suomen ensivaiheen kantoja komission ehdotukseen EU:n seuraavaksi rahoituskehikoksi vuosille 2028–2034 on muodostettu selvityksessä E 73/2025 vp. AgoraEU-ehdotusta koskevalla U-kirjelmällä täydennetään kantoja.

Ehdotuksen tavoitteet ja talousarvio

AgoraEU-ehdotuksessa yhdistettäisiin nykyinen Luova Eurooppa -ohjelma sekä Kansalaisuus, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot (CERV) -ohjelma. Ehdotettu uusi AgoraEU-ohjelma kokoaisi näin yhteen unionin tuen kulttuurille, audiovisuaaliselle alalle, uutismedialle sekä kansalaisyhteiskunnalle.

Luova Eurooppa- ja CERV-ohjelmien nykyiset tavoitteet sisältyisivät AgoraEU-ehdotuksen mukaan pääpiirteittäin uuteen ohjelmaan. Ehdotus korostaa siihen sisältyvien toiminta-alojen merkitystä EU:n arvoille, mikä puoltaa osaltaan nykyisten ohjelmien yhdistämistä synergiaetujen saavuttamiseksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

AgoraEU-ehdotuksen mukaan ohjelma sisältäisi kolme nykyisiä ohjelmarakenteita mukailevaa toimintalinjaa: 1) Luova Eurooppa – Kulttuuri (kulttuuriala ja luovat alat), 2) MEDIA+ (audiovisuaalinen ala ja uutismedia), 3) CERV+ (demokratia, kansalaiset, tasa-arvo, oikeudet ja arvot).

AgoraEU-ehdotuksen mukaan ohjelman yleisinä tavoitteina olisi edistää kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta sekä kulttuuri- ja kieliperintöä, vahvistaa kulttuurialan ja luovien alojen, erityisesti media- ja audiovisuaalisen alan, kilpailukykyä, suojata taiteellista ja tiedotusvälineiden vapautta sekä suojella ja edistää tasa-arvoa, aktiivista kansalaisuutta ja perusoikeuskirjassa vahvistettuja oikeuksia ja arvoja ja näin lisätä demokraattista osallistumista ja yhteiskunnan selviytymiskykyä.

Komissio ehdottaa ohjelman vuosien 2028–2034 talousarvioksi 7,606 miljardia euroa vuoden 2025 hintatasossa. Muilta osin AgoraEU-ehdotuksen tarkemman sisällön osalta viitataan U-kirjelmään.

Kokonaisuudesta

Valtioneuvosto tarkastelee komission ehdotuksen yksityiskohtia osana rahoituskehityksen kokonaisuutta ja tarkentaa kantaansa neuvottelujen edetessä. Suomen lopulliset kannat muodostetaan neuvottelujen loppuvaiheessa muodostumassa olevan kokonaisuuden perusteella Suomen kokonaiset huomioiden. Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehitysneuvottelujen kokonaisuutta.

Selvitykseen E 73/2025 vp viitaten Suomi on pitänyt oikeansuuntaisina esityksiä investointien lisäämiseksi etenkin osaajien liikkuvuuteen (Erasmus+), mutta myös koulutukseen, luoviin aloihin, demokratiaan ja eurooppalaisiin arvoihin ja tunnistaa näiden merkityksen kilpailukyvyille ja kokonaisturvallisuudelle.

AgoraEU-ehdotuksen lähtökohdat ovat Suomen näkökulmasta myönteisiä ja kannatettavia. Uusi ohjelma perustuisi siihen sisältyvien nykyisten rahoitusohjelmien tehostamiseen ja skaalaamiseen sekä maltilliseen kehittämiseen. Neuvottelujen edetessä tulisi kiinnittää huomiota jäsenvaltioiden vaikuttamismahdollisuuksiin sekä ohjelman kansalliseen yhteyspistetoimintaan liittyviin kysymyksiin toimeenpanon ennakoitavuuden ja jatkuvuuden varmistamiseksi. Tarkempien ohjelman sisältöä ja tavoitteita koskevien näkemysten osalta viitataan U-kirjelmään.

Kulttuuriasiainneuvos

Emma Harju

Jakelu Eduskunnan lakivaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Santeri Lohi
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman